

NEMZETI SZAKKÉPZÉSI ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI HIVATAL

SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNYEZÉS
A CEDEFOP SZAKKÉPZÉssel KAPCSOLATOS NEMZETKÖZI
KÖZVÉLEMÉNY KUTATÁSA MAGYAR ADATAINAK
KIÉRTÉKELÉSE CÉLJÁBÓL

2017. szeptember

CEDEFOP

Európai Szakképzés-fejlesztési
Központ

REFERNET

MAGYARORSZÁG
HUNGARY

Összeállította:

Modláné Görgényi Ildikó

Szakértők:

Dr. Juhász Józsefné, Pásztor Tibor, Rozványi Dávid, Modláné Görgényi Ildikó, Stágel Imréné

Véleményezte:

Gömöriné Olasz Judit, Dr. Juhász Józsefné, Pap Ildikó, Rozványi Dávid

A tanulmány a ReferNet, az Európai Szakképzés-fejlesztési Központ (Cedefop) információs és szakértői hálózatának tagjai által készített sorozat része, amely az Európai Unió tagállamai, valamint Norvégia és Izland szakképzési rendszerét mutatja be.

A ReferNet hálózat jelentései, tanulmányai letölthetők a Cedefop honlapjáról: <http://www.Cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/country-reports/vet-in-europe-country-reports>

A tanulmány az Európai Unió, a Nemzetgazdasági Minisztérium, a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal támogatásával készült.

Tartalom

1.Bevezető	4
2.Tájékozottság és ismeretek: Mit tudnak a magyarok a szakképzésről, hogyan tájékozódnak róla, és mire asszociálnak azzal kapcsolatban. <i>Releváns kérdések: Q1; Q5T; Q2; Q6T; Q11T;</i>	5
3.Vonzerő és hozzáférés: Milyen hazánkban a szakképzés megítélése, milyen előnyei vannak és kinek jó?	9
4.Oktatással, képzéssel kapcsolatos tapasztalat és elégedettség: Hogyan hasonlítható össze a szakképzés a gimnáziumi képzéssel, mennyire elégedettek a tanulók középiskolai tanulmányaikkal; mennyire átjárhatóak a képzési rendszerek? <i>Releváns kérdések: Q13; Q14.T</i>	12
5.Eredmények és eredményesség: Hogyan javítja a szakképzés a foglalkoztatási, oktatási és képzési kilátásokat; milyen hatást gyakorol a gazdaságra és a társadalomra? <i>Releváns kérdések: D15d; D15f</i>	14
6. Fő következtetések és további kutatási szükségletek	16

1. Bevezető

A szakképzésre irányuló kérdéseket 2016 júniusában tette fel a Cedefop valamennyi EU tagországban közvélemény kutatás keretében. Magyarországon 1046 magyar, 15 éves életkor feletti állampolgárnak. A kérdőív a középiskolai tanulmányokra, a 14-18 éves korosztály képzésére irányult. A közvélemény-kutatás elsősorban a felső középfokú szakmai képzésre terjedt ki.

A közvélemény kutatás nemzeti szintű értékeléséhez szakértők kiválasztására került sor. A szakértő kiválasztásnál figyelembe vett szempontok:

- Egy-egy terület speciális szakembere legyen.
- Hosszú évek óta a szakképzés tendenciáira megfelelő rálátása legyen, különböző szerepekben.
- Rendszerszemlélete legyen a szakképzés fejlesztésében.
- A szakpolitikai irányokat ismerje.

A szakmai véleményezés keretében a közvélemény kutatás meghatározott kérdéseire és pontos eredményeire is utalás történik. A szakértők az EU28 és Magyarország eredményei közötti releváns eltérésre fókuszáltak, és azt úgy határozták meg, ha a kapott adatok között 10 % eltérés van, vagy a válaszok alapján Magyarország az EU tagországok között az első vagy utolsó három helyen szerepel.

Az utóbbi két évben készültek olyan magyar kutatások, amelyek részben, vagy a feltett kérdések között van hasonlóság, vagy kapcsolódás a Cedefop közvélemény kutatásával.

- Az előrehozott szakképzés eredményességi elemzése: tanulói, szülői és tanári nézetek a szakgimnáziumokról című kutatás még nem fejeződött be, nemsokára lezárul. A mérőeszközök között szerepel többek között a következő kérdés „Szerephez jutottak-e az itt felsoroltak a szakmaválasztásban?
Volt olyan családtag, akinek ez a szakmája.
Szüleim javasolták, hogy ezt válasszam.
Jók lesznek később az elhelyezkedési lehetőségek.
Osztályfőnököm javasolta ezt a szakmát jól megfizetik, aki ebben a szakmában dolgozik.
Osztályfőnököm javasolta ezt a szakmát.
Hiányszakmát választottam, hogy legyen ösztöndíj.
Barátaim javasolták ezt a szakmát.”
Ez a kérdés a közvélemény kutatás Q11T kérdéséhez hasonló.
Infokommunikációs képességszinttel kapcsolatos felmérés(*digitális eszközök pl. a számítógép, a tablet és az okostelefon*)
Megszokott digitális eszközök egyszerű, begyakorolt funkcióit önállóan használom. (*pl. email küldése*)
Megszokott digitális eszközöket önállóan működtetek, ismert, egymással kapcsolatban lévő funkcióikat több lépésből álló műveletsorral önállóan használom. (*pl. elektronikus időpont foglalása ügyintézéshez*)
Komplex feladatok ellátásához önállóan választom ki a megfelelő, megszokott digitális eszközöket, melyek bonyolultabb funkcióit használom. (*pl. videofájlt tartalmazó PowerPoint-bemutató készítése*)
Új ismeretek önálló megszerzését is igénylő feladathelyzetekben önállóan, csoportban, vagy kisebb csoport irányítójaként járok el. (*pl. mások számára Excel-sablon készítése adatbevitelhez*)
Ez a kérdés a közvélemény kutatás Q14a kérdésének része.

- A képzés személyi feltételeinek elemzése és összehasonlítása az iskolai rendszerű, az iskolarendszeren kívüli és a vállalati gyakorlati képzés tekintetében, különös tekintettel az oktatók és képzők felkészültségére, ezen belül a mesterképesítés megfelelőségére című kutatás
A kutatás kitér az iskolai és a vállalati oktatók felkészültségére, javaslatot tesz a kettő közötti egyensúly létrehozására.
- Szakképzési centrumok innovációs térképe a hálózati paradigma alkalmazásával; kitorési pontokat jelentő szakmák tanulmányának földrajzi vizsgálata című kutatás
A kutatás eszközei között szerepelnek a következő kérdések.
Hogyan ítéli meg az utóbbi 3 évben a szakképzésben végbemenő változásokat?
A változásokat mennyire ítéli meg hatékonynak?
A válaszokat rövidesen a kutatás befejezésével megkapjuk.
- Az új szabályozás szerinti 9. évfolyamon köthető tanulószerveződések hatása a szakképesítések kiválasztására és a szakképesítést szerzettek gyakorlati felkészültségének munkaerő-piaci elfogadottságára című kutatás.
Az adatelemzés eredményeiből legmarkánsabban három alapkövetkeztetés vonható le. Egyrészt a tanulószerveződéses képzési formára nagy várakozásokkal tekint a képzőintézmény, a tanulók valamint a munkaadók köre is.
Másképpen az általános megítélés mindegyik célcsoportnál magasabb értékeket adott, mint amikor egyenként kérdezték rá a tanulószerveződéses forma tulajdonságaira.
Harmadrészt a tanulószerveződések munkaerőpiaci fogadtatása egyértelműen pozitív, viszont figyelemmel kell lenni arra, hogy ez képzőhelyenként erősen variálható.
- A munkaerő-piaci szereplők, a szakképzésből kikerülő fiatalok potenciális munkáltatóinak szakképzéssel kapcsolatos elvárásai című kutatás.
Megállapításra került többek között:
A szakképzési rendszer többszereplős szintén. A szereplők nem egymás rovására vannak jelen, hanem koordinált munkával a hatékonyságot tudják növelni.

2. Tájékozottság és ismeretek: Mit tudnak a magyarok a szakképzésről, hogyan tájékozódnak róla, és mire asszociálnak azzal kapcsolatban.

Releváns kérdések: Q1; Q5T; Q2; Q6T; Q11T;

A szakképzésről egyre többet beszél a média. Ugyanakkor igen sok oldalról kap széleskörű szakmai tájékoztatást az állampolgár. Az állampolgárok tudása egyre szélesebb. Tisztában vannak azzal, hogy a gazdaság nem tud a megfelelő szakképzés nélkül létezni. Amikor a háztartásukba szerelőt hívnak, attól minőségi munkát várnak. Érzékelik azt is, hogy a szakmunkás, a technikus már egészen más körülmények között, más eszközökkel dolgozik, mint tíz, húsz évvel ezelőtt. Ennek ellenére társadalmi szinten még mindig a gimnáziumot preferálják a szülők. A kormány, a kamara, a gazdálkodó szervezetek mindent megtesznek, hogy megváltoztassák ezt a szemléletet a munkaerőpiac egyensúlyának érdekében. Magyarországon a megkérdezettek 80%-a hallott már a szakképzésről, az EU-ban csak 71%. Magyarországon 11% hallott ugyan a szakképzésről, de nem tudja, hogy mit jelent, az EU-ban 15% nem tudja, hogy mit jelent. Az, hogy a szakképzésről Magyarországon a megkérdezettek jóval nagyobb része hallott, és tudja, hogy mit jelent, azzal is összefügg, hogy a középfokú képzésben évtizedek óta jelentős szerepet töltenek be országos hálózatot alkotva a szakképző iskolák. Ezek egy része három tanév alatt szakmára készít fel, másik része érettségi vizsgát

és többnyire szakképzettséget is ad. Így a vizsgálat keretében megkérdezett 15 éves és annál idősebb népességből kikerülő személyek döntő része jelenlegi vagy egykori diákként, szülőként érintett volt vagy jelenleg is érintett a középfokú oktatásban, melybe az általános képzést nyújtó gimnáziumok mellett beletartoznak a szakképző iskolák is.

A szakképzés ismeretére vonatkozó, számunkra kedvezőbb arány annak is köszönhető, hogy az utóbbi években erőteljes marketing tevékenység irányul a szakmaszerzés népszerűsítésére, mind a médiában, mind a pályaválasztási rendezvényeken, fiatalok számára szervezett zenei, egyéb rendezvényeken. „Példa értékű a Szakmák Éjszakája rendezvény, melynek elsődleges célja, hogy a szakképzést és ez által egy adott szakmát újrapozícionálja a közvéleményben. Azaz új típusú kommunikációval érje el azokat, akik számára ez a terület eddig idegen volt. Eltérően a hagyományos pályaválasztási vásároktól, nem szervezett, hanem szabadidős, családi tevékenységként szervezik meg a magyarországi szakképzési centrumok. A Szakmák Éjszakája jelmondata: „Próbáld ki, csináld meg, ismerd meg!” is jelzi, hogy a szakmakipróbálás és interaktív programok az elsődlegesek.

Változó mértékű anyagi források és különböző eljárási technikák igénybevételével évtizedek óta segíti az állam a felnőttek képzését, így a munkanélküliek átképzését, a szakmával nem rendelkezők vagy egy szakmával már rendelkezők első vagy további szakképesítéshez jutását is. A szakképzésnek ez a felnőttoktatási, illetve felnőttképzési területe is széles rétegeket érintett/érint, ami szintén hozzájárul a szakképzés fogalmának ismeretéhez.

Magyarországon, ha valaki szakmunkásként kíván dolgozni, jellemzően a munkába állás előtt vesz részt szakképzésben. A magyar megkérdezettek 90%-a szerint a munkavégzés megkezdése előtt történik a szakképzés, ugyanakkor az EU-s válaszok átlaga 75%. Jellemző az is, hogy aki gimnáziumi érettségit követően nem kerül be a felsőoktatásba, elsősorban – ha megteheti - nem munkahelyet keres, hanem szakmát tanul. Jellemző, és régóta tartja magát az a közvélekedés, hogy „legyen egy szakma a kezében”.

A szakképzés a felnőttkori folyamatos szakmai fejlődésről is szól. A vélemény azt tükrözi, hogy hangsúlyosan jelen van a magyar köztudatban az iskolai rendszerű, munkába állást megelőző ifjúkori szakképzés. Ugyanakkor természetesen tudják, hogy a szakképzés a felnőttkori szakmai fejlődéshez is elengedhetetlen, amit tükröz a felmérés (Magyarországon 74%; EU28:76 %).

Ezzel összhangban van az a többségi vélemény is, mely szerint iskolai környezetben folyik a szakképzés (Magyarországon 90%; EU28:75%). Hiszen az ifjúkori, iskolai rendszerű szakképzésben az elméleti képzésnek és a gyakorlati képzés egy részének helyszíne döntően az iskola. Az első szakképesítést jellemzően iskolai környezetben szerzik meg a fiatalok. A 2015-ben született szakpolitikai döntés eredményeképpen most már a második iskolai környezetben megszerzett szakképesítés is ingyenes. A felnőttképzésben megszerzett szakképesítés egyrészt az iskolai rendszerből lemorzsolódott rétegek esetében jellemző, másrészt a munkahely megtartása, vagy új munkahely keresése szempontjából releváns.

Az EU-s átlaggal közel egyező arányban válaszolták a magyar megkérdezettek, hogy a szakképzés munkakörnyezetben történik (Magyarországon 77%; EU28: 75%). Ez egybevág a duális képzés terjedésével, támogatásával, jogszabályi feltételeinek egyre részletesebb megteremtésével. A vállalkozások érdekeltségét anyagi kedvezményekkel is növelte a kormányzat. az elmúlt években pedig azon vállalkozások számára, akik a duális képzés keretében tanulót foglalkoztatnak, a szakképzési hozzájárulási kötelezettség csökkentése, illetve az ez alóli mentesítés igénybevétele egyszerűbb adminisztrációs feladatot jelent.

Voltak, akik úgy vélekedtek, hogy a szakképzés a felsőoktatás körébe tartozik (Magyarországon 51%; EU28:45%). Ennek az lehet a magyarázata, hogy a szakképesítések közül azok, amelyek az alapkompenciák elméleti részleteit és mélységeit tartalmazzák a felsőoktatásba kerültek az alapképzés előszobájának szintjeként.

A kétkézi munkának is (Magyarországon 79%; EU28:70%) nagy szerepe van több olyan szakképesítésnél, ahol a feladatok elvégzése manuális módon történik (pl. burkoló).

A szakképzés tulajdonképpen munkakör betöltésére, foglalkozás (Magyarországon 89%; EU28: 87%) ellátására irányul Magyarországon is.

Magyarországon a megkérdezettek többsége (59%) szakképzésben végezte középfokú tanulmányait, és 41%-a gimnáziumban, szemben az EU többi tagállamában megkérdezettekkel, akiknél a 14-18 éves korban a szakképzésben tanulmányokat folytatók aránya lényegesen alacsonyabb, csak 40%. Ezzel összhangban vannak a magyar Statisztikai Hivatal által közzétett adatok. Ezen adatok szerint a 2016. szeptemberben indult tanévben az alapfokú általános iskola elvégzése után szakképző iskolába iratkozott be a tanulók 61,5%-a, a fennmaradó 38,5% járt általános középfokú képzést nyújtó gimnáziumba. Ez az arány volt jellemző a megelőző években is, a 2014. szeptemberben indult tanévben pl. a korosztályba tartozó fiatalok 61%-a szakképző iskolában, és 39%-a gimnáziumban folytatta tanulmányait. A középfokú iskolákban folyó szakképzésben résztvevők magas arányának egyik oka, hogy az 1980-as, 1990-es években a szülők jelentős része gyermekének középfokú beiskolázásánál a szakképzést előnyben részesítette. A szakközépiskola ebben az időszakban továbbtanulásra alkalmas érettségi vizsgát és egyúttal szakmai végzettséget is adott, így dupla esélyt jelentett. Habár a 2000-es évek elejétől 2016-ig a szakközépiskola az érettségi végzettséggel egyidejűleg már nem adott szakmát az itt végzetteknek, de az itt végzettek a szakmacsoportos alapozó képzés beszámításával az érettségit követően két év helyett egy év alatt szerezhettek technikus végzettséget. Részben ezen előny miatt, részben amiatt, hogy csak lassan került át a köztudatba a szakközépiskoláknak a megváltozott jellege, a szülők jelentős része még a 2000-es években is szakközépiskolába íratta gyermekét, a szakközépiskolában hagyományosan az érettségivel együtt a szakmaszerzés lehetőségének vélelmezésével. A gimnáziumi oktatás az utóbbi 15 évben került előtérbe a szakközépiskolai oktatás mellett. Ma már úgy változtak a körülmények, hogy ezen a középiskolai szint után a szülők inkább minél tovább taníttatni akarják - és egyre többen tudják is - a gyerekeiket.

A szakiskolai képzés három év alatt, illetve az 1990-es évek végétől néhány éven keresztül 2+2 év alatt szakmát adott, illetve ad a fiataloknak. Ebbe a szakképző iskolatípusba többnyire azok a tanulók jelentkeztek/jelentkeznek, akik családjában egzisztenciális szempontból fontos, hogy a gyerek minél előbb szakmához jusson és munkába álljon, vagy a szülők a saját szakmájukkal azonos szakképesítést preferálják a gyermekeiknél. A korábban mezőgazdaságban dolgozó, többségében szakképzetlen szülők is „kenyérkereső” szakmát akartak a gyerekeiknek.

Az előbbi szempontok miatt szakiskolát választók mellett a szakiskolába iratkoztak jelentős részét azok adják, akik gyenge tanulmányi eredményük, adottságaik miatt a felvételi keretszámok miatt nem nyertek felvételt valamely, érettségit adó középiskolába. Ez is magyarázza a szakiskolai tanulók gyenge motiváltságát, a képzésből való lemorzsolódás magas arányát.

A pályaaorientáció, a pályaválasztási tanácsadás valamilyen formában mindig létezett a magyar közoktatásban, tanulói és szülői szinten egyaránt. Gyakorlatilag szinte megkerülhetetlen volt, hogy egy iskolai rendszerben tanuló diák halljon az iskolájában a szakképzési lehetőségekről.

A magyarországi válaszadók jóval nagyobb arányban (Magyarországon 86%; EU28: 72%) nyilatkoztak arról, hogy a középiskolai tanulmányaik megkezdését megelőzően tájékoztatást kaptak a szakképzésről, mint a 28 EU-s tagország válaszadói összességében. Ez igaz mind a szakképző iskolákban, mind a gimnáziumi oktatásban részt vett válaszadókra. Ez azt igazolja vissza, hogy a beiskolázásnál Magyarországon fokozott figyelmet fordítanak a köznevelés irányítói és intézményei a szakképzés iránti érdeklődés felkeltésére, a szakképzés előnyeinek hangsúlyozására. Rendszeresen szerveznek pályaválasztási rendezvényeket, fórumokat, felhasználják a médiában történő reklámozás lehetőségét is. A közvélemény kutatásban alapvetően pozitív a visszajelzés a pályaaorientációs rendszerünkről, a tájékoztatásról, azonban kutatni kell, hogy mégis miért alacsony a beiskolázás! A gimnáziumi és a szakképzési tanulók adatainak összehasonlítása alapján valószínűsíthető, hogy az általános iskolákban történő kommunikáció befolyásolja a gyerekek iskola-típus választását, ezért a szakképzés erősítése érdekében egyetemessé kell tenni a szakképzés bemutatását az általános iskolákban.

Arra vonatkozóan, hogy miért a szakképzést, vagy miért a gimnáziumi oktatást választották a megkérdezettek, válaszukból az derül ki, hogy Magyarországon jellemzően azért választják a gimnáziumot, mert innen látnak lehetőséget felsőfokú tanulmányok folytatására. Ez az indok lényegesen nyomósabb Magyarországon, mint a 28 EU-s országban összességében (Magyarországon 43%; EU28 24%). Aki jó eredményt ért el egy-egy tantárgyból, úgy érzi, hogy mindenképpen a gimnázium biztosítja a tehetségének kibontakoztatására a lehetőségét (Magyarországon 42%; EU28: 27%).

A gimnáziumról a közhiedelemben, nem is alaptalanul, azt tartották, és tartják ma is, hogy elsősorban a felsőfokú tanulmányokra készít fel. Az érettségi utáni szakmatanulás általában csak a „B” terv, arra az esetre, ha nem sikerül bekerülni a kívánt felsőoktatási intézménybe. A másik oka ezen eredményeknek, hogy azok a tanulók, akik jó tanulók, de egyáltalán nem tudják 14 évesen, mely pályák iránt érdeklődnek, kitolhatják 4-5 évvel a pályaválasztást. A korai bekapcsolódás a szakképzésbe beszűkíti a későbbi lehetőségeket, korán meghatározza a lehetséges szakterületet.

A szakképzéssel kapcsolatos asszociációk közül jellemzőek az alábbiak:

- A gimnáziumi képzés felsőoktatási továbbtanulás nélkül önmagában csekély lehetőséget jelent/jelentett a munkaerőpiacon. Azok, akik csak érettségivel rendelkeznek, nehezebben tudnak elhelyezkedni (Magyarországon 24%; EU28:29%), mint azok, akiknek bármilyen szakképesítésük (Magyarországon 32%; EU28:29%) van.

- A fenti vélekedés ellenére általános az a nézet, miszerint a szakképző iskolákba a gyengébb képességű tanulók jelentkeznek, akiknek tanulási motivációjuk alacsonyabb, mint a gimnáziumba járóké.

A szakképzés szabályozása időszakonként módosul a gazdaság igényeinek és az azt követő szakképzés fejlesztésének köszönhetően. A szakképzési rendszerbe történő gyakori beavatkozás elbizonytalanítja a szakképzés iránt érdeklődő fiatalokat, és szülőket egyaránt. Ezzel magyarázható, hogy hosszabb távon ezért stabilabb szerkezetű képzést választanak a fiatalok, akár pl. a gimnáziumi képzést.

A felmérés szerint két célcsoport között a legmarkánsabb különbség, hogy a szakképzést választóknak fontos a munkahely találás lehetősége, míg a gimnáziumot választóknak a felsőfokú tanulmányok folytatásának a lehetősége. Ez megerősíti azt a 2015 évi szakpolitikai döntést, hogy az új típusú szakközépiskolát választóknak is lehetőségük lett az érettségi megszerzésére, ami a felsőoktatásba történő belépés lehetőségét jelenti, így várhatóan emelkedni fog a szakképzés népszerűsége a fiatalok körében.

A felmérés adataiból úgy tűnik, Magyarországon a család szerepe (Magyarországon 45%; EU28:43%) meghatározó az iskolatípus választása során.

3. Vonzerő és hozzáférés: Milyen hazánkban a szakképzés megítélése, milyen előnyei vannak és kinek jó? *Releváns kérdések: Q12; Q15; Q21.3; Q22; Q16*

Magyarországon kiugróan magas arányt képviselnek az általános középfokú (gimnáziumi) oktatásban részt vett vagy résztvevő válaszadók közül azok, akik a középiskola megkezdése előtt azt a tanácsot kapták, hogy ne a szakképzést válasszák (Magyarország 51%; EU28: 28%). Ez összefügg a szakképzés megítélésével, vonzerejével. Az utóbbi években minden szakképzési koncepció és a kormányzati intézkedések a szakképzés vonzerejének növelése irányába hat.

A gimnáziumi oktatásban részt vettek nyilván a jobb tanulmányi eredményeket elérő tanulók közül kerültek ki, akiket - felsőfokú továbbtanulásuk vétele alapján - okkal tanácsolhattak el a korai szakképzéstől. A középiskolai szakképzés, természetéből adódóan, az esetek többségében meghatározza, vagyis egy adott pályára irányítja a továbbtanulási lehetőségeket. A gimnáziumi képzésben résztvevők egy része tudományos pályára készül, más része azonban teljesen bizonytalan jövőbeni foglalkozását illetően, ezért a gimnáziumi éveket a szakma kiválasztásának elhalasztására használja.

A közvélekedés szerint a jó tanulóknak a felsőfokú intézményekben történő továbbtanulásra felkészítő gimnáziumokban a helye, különösen, ha nincs határozott elképzelése arról, milyen szakterülettel szeretne a későbbiekben foglalkozni.

A negatív megítélésben szerepe van annak is, hogy történelmileg általában fehér galléros állást javasolnak a fiataloknak. Az általános iskolai pedagógusok is ezt sugallják a jobb tanulóknak és nem javasolják a szakképzést.

Mind a szakképzésben részt vett, ill. résztvevő, mind az általános oktatásban részt vett, ill. részt vevő megkérdezettek körében kiugróan magas az EU 28 tagországában megkérdezettek válaszaiknak átlagához képest azoknak az aránya, akik teljesen negatívan ítélik meg a szakképzést (46%, ill. 45%, szemben az uniós 25%, ill. 29%-os átlaggal. Teljesen pozitív a megítélés a megkérdezettek 49%-a (szakképzésben érintettek), ill. 47%-a (gimnáziumi képzésben érintettek) részéről, szemben az uniós 69%, ill. 65%-kal..

A felmérés szerint a két célcsoport azonos módon vélekedik a kérdéssel, ez arra utalhat, hogy a társadalmi megítélés vagy azonos a résztvevők személyes tapasztalataival, vagy a személyes tapasztalatok alátámasztják az általános értékítéletet.

A középiskolai szakképzésben résztvevőkről az a kép alakult ki, hogy egyrészt a gyengébb tanulmányi eredményeket elérők kerültek ide, másrészt, hogy a továbbtanulásban kisebb eséllyel fognak részt venni, ezáltal alacsonyabb presztízsű, kisebb jövedelemmel járó állásokat fognak vélhetően betölteni. A karrierlehetőség esélyét alacsonyabbnak tartja a közvélekedés azok esetében, akik már a középiskolában a szakképzésben vesznek részt.

Elképzelhető egyfajta tájékozatlanság is a szülők egy része esetén. Szerintük a gimnáziumból okosabb, vagy tájékozottabb gyerekek kerülnek ki, mint a szakképzésből. A régi szakközépiskolai képzésben a közismeret kevesebb részt képviselt a tananyagban a szakmai képzés javára. Ez lehetővé tette ugyan, hogy a szakközépiskolai érettségi bizonyítvány szakképesítést is tanúsítson, de a gimnáziumhoz képest valóban szűkebb volt a közismereti tananyagtartalom. A kétszintű érettségi rendszer bevezetése óta (20 éve) azonban a kötelező közismereti érettségi vizsgatárgyakból (matematika, magyar, történelem, idegen nyelv)

azonos módon kell számot adnia valamennyi iskolatípusban tanuló diáknak, így a 2016 augusztus 31-éig szakközépiskolában, ezt követően a szakgimnáziumban és a gimnáziumban tanulóknak egyaránt.

A társadalmi megítélés nem elég vonzó a szakképzés számára. Ez azonban sok tényezőtől függ, a szakmai terület, vagy földrajzi elhelyezkedés is befolyásolja, mint pl. a szakma gyakorlásának lehetséges szintere.

Tény, hogy a szerényebb képességű, tanulni kevésbé szerető gyerekek a szakképzésben kapnak teret és lehetőséget a munkaerőpiacra lépéshez, ugyanakkor az is igaz, hogy pl. kiváló lehetőség a jó manuális képességű, kezűgyességű gyerekeknek a kibontakozáshoz.

A szakképzés lehetőséget biztosít a felsőoktatásba felvételt nem nyerő fiataloknak is a szakmaszerzésre. Ezek a fiatalok szakirányú továbbtanulásuk esetén plusz pontokat szereznek, vagy a munkaerőpiacra is kiléphetnek a technikus szintű szakképzettségükkel.

A fizikai munkából élő, nehéz anyagi helyzetben lévő családok egy részében természetes törekvés, hogy a szülő szeretné, ha gyereke könnyebb megélhetést választhatna, ezért előfordulhat, hogy a család eltanácsolja a fiatalt a szakképzéstől.

A megkérdezettek háromnegyede (75%) szerint a gimnáziumi oktatás sokkal pozitívabb megítélés alá esik, mint a szakképzés. Erre a kérdésre adott válaszokban nincs jelentős eltérés a magyarországi és az uniós válaszok átlaga között, tehát mindenütt nagyobb a presztízse az általános középfokú képzésnek, mint a szakképzésnek. A szakképzés Magyarországon nem a legnépszerűbb választás a fiatalok körében, különösen a középosztályba tartozó családok esetében.

Pedig köztudott, hogy az ország munkaerő-piaci helyzetét alapul véve, több szakterületen munkaerőhiány tapasztalható. Nagyon keresik pl. a nyugati megyékben a fémipari végzettségű szakembereket, akik az autóiparban és beszállító körében helyezkedhetnek el. Megállapítható, hogy a gimnáziumi képzés presztízse mindenütt sokkal magasabb, mint a szakképző iskoláké, annak ellenére, hogy a munkavállalási lehetőségek sokkal jobbak a szakképző intézményben végzettek esetében.

Arra a kérdésre, hogy a szakképzésben résztvevők könnyebben találnak-e munkát, mint az általános képzésben résztvevők, a magyar válaszadók 65%-a igennel válaszolt, az a 28 országban adott válaszok átlagában kicsit alacsonyabb, 59%. A szakképzettség előnyt jelent a munkavállalásnál. Az a tény is ezt a folyamatot támogatja, hogy egyre kevesebb az általános adminisztrációs munka, az informatikai alkalmazások lecsökkentették az ilyen munkakörök számát, amiket korábban jellemzően a gimnáziumi végzettségűek láttak el.

A középiskolai tanulmányok előtt állóknak a magyar megkérdezettek közül a szakképzésben részt vett vagy részt vevőknek a többsége (79%-a) a szakképző iskola választását javasolná. Ugyanakkor a gimnázium jóval nagyobb presztízse húzódik meg a gimnáziumi képzésben részt vettek, ill. résztvevők válaszaiban, mely szerint csak 31%-uk javasolná a szakképzés választását. Az EU28 válaszok átlaga lényegesen eltér ettől, itt a szakképzésben

részvevőknek csak 60%-a ajánlaná a szakképzés választását (szemben a magyar 79%-kal), és nagyobb szerepet tulajdonítanak a választásnál az egyéni készségeknek (Magyarország 10%, EU28:22%).

A gimnáziumi oktatásban résztvevőknél nincs ilyen jelentős eltérés a magyar és az EU28 országok válaszádnál abban, hogy a szakképzést ajánlanák-e a középfokú tanulmányok előtt állóknak.

A hazai válaszok alapján az állapítható meg, hogy a szakképzésben részt vettek napjainkban összességében elégedettek a szakképzéssel, annak megítélése kedvezőbbé vált a saját élmények alapján, valamint a munkavállalásnál tapasztalható előnyök is nyilvánvalóbbá váltak. Azt is világosabban láthatják, hogy a felsőoktatási intézményekben történő továbbtanulásra is van lehetőség, sőt, ha szakirányának megfelelően kíván felsőfokú tanulmányokat folytatni, beszámítási előnyöket is élvezhet. Aki jól választotta meg a szakirányt, nem csalódott a szakképzésben.

Akinek nincs kialakult elképzelése, és jók a tanulmányi eredményei, azok jellemzően a gimnáziumot választják, ennek a megközelítésnek nem mondanak ellent a válaszok, inkább megerősítik azt.

A szakképzés presztízsének megteremtése, illetve régi presztízsének visszaadása fontos szakpolitikai cél Magyarországon. Az utolsó évtizedekben jellemzővé vált, hogy többre értéklik a szülők a gyenge gimnáziumot, ahonnan a továbbtanulás lehetősége erősen korlátozott, mint a közepesen erős vagy erős szakképző iskolát. Ez összefügg a felsőoktatásban szerzett diploma aránytalan felértékelődésével a munkaerőpiacon és a közvéleményben egyaránt, és az általános vélemény szerint a felsőoktatásba vezető utat csak a gimnáziumi tanulmányok jelentik. A diplomások és a középfokú végzettségű, szakmával rendelkezők között aránytalanul nagy a különbség a bérekben a diplomások javára. Az alkalmazott szakmunkások munkahelyi körülményei – különösen a kis- és középvállalkozásoknál - jelentősen romlottak az utóbbi évtizedekben (munkaruha, tisztálkodási lehetőség, étkezési lehetőség, lakhatás támogatása, üzemi bölcsőde vagy óvoda, vállalati üdülés, stb.). Ezért a közvélemény – a néhány lakossági szolgáltatást jelentő szakmában vállalkozó szakmunkásokat, valamint neves nagyvállalatnál dolgozó szakmunkásokat leszámítva - nem érzékeli, hogy „a jó szakma felér egy diplomával”.

Az egyre aggasztóbb szakmunkáshiány, és az ezzel együtt járó jó kereseti lehetőség néhány szakmában ugyanakkor már érezteti a hatását, és szemléletváltást indukál a szülőkben, tanulóknak. A kormányzat is számos eszközzel ösztönzi a szakmatanulást. 2016-ban 12-ről 20-ra emelte azon hiányszakmák számát, amely szakmák tanulását választó fiatalok akár 30-50 ezer forint közötti havi ösztöndíjat kaphatnak. Mivel a szakképző intézményekben magas a képzésből végzettség megszerzése előtt kimaradók száma, uniós projekt indul ennek csökkentésére. Mivel a kimaradás egyik fő oka, hogy eleve a gyengébb tudással és képességekkel rendelkező tanulók választják a szakképzést, a program az alapkompenciák módszertani fejlesztésére helyezi a hangsúlyt. Személyes megszólítással próbálja a kormányzat a szakképzésbe bevonni azokat a fiatalokat, akik sikertelenül felvételiztek a felsőoktatási intézményekbe.

Ma a magyar társadalom fontosnak tartja az érettségi vizsgát és csak az a pálya vonzó számára, ahol van érettségi.

A szakiskola, mint iskolatípus kevésbé volt népszerű a szülők és fiatalok körében, ugyanis nem biztosította a továbbtanulás lehetőségét.

A 2016/2017-es tanévtől megnyílt a lehetőség. Ettől a tanévtől a szakiskolások a szakma elsajátítása után érettségit szerezhetnek. Így a szakiskolák megítélése, népszerűsége megváltozott, van lehetőség a továbbtanulásra.

A duális képzés erősödését, a társadalom pozitív értékítéletét jelzi, hogy csökkenő demográfia mellett 5 ezerrel többen, 55 ezren vesznek részt a rendszerben.

Továbbra is jellemző azonban, hogy az érettségizett vagy diplomás társadalmi rétegek nem szívesen íratják be gyermeküket szakképzésbe. A szakképzés presztízsének megteremtése, ill. helyreállítása hosszú folyamat, hiszen a társadalmi közvélekedés, szemlélet alakítását igényli, amihez sokrétű eszközök egyidejű alkalmazása szükséges - az anyagi elismerést, a társadalmi elismerést egyaránt meg kell teremteni.

4. Oktatással, képzéssel kapcsolatos tapasztalat és elégedettség:

Hogyan hasonlítható össze a szakképzés a gimnáziumi képzéssel, mennyire elégedettek a tanulók középiskolai tanulmányaikkal; mennyire átválthatóak a képzési rendszerek? *Releváns kérdések: Q13; Q14.T*

A tapasztalatok szerint a szakképzés átalakítása évek óta zajlik Magyarországon. Akkor elégedettek a szakképzésbe kerülő magyar fiatalok, ha a munkaerőpiacon értékes, munkára és a megélhetést biztosító pénzre váltható szakmával hagyják el az iskolapadot. Vagyis a képzés és a munkaerő-piaci igények össze legyenek hangolva.

Mindenki abban érdekelt a fiatalok, a szülők, az iskolák és a társadalom, hogy jól képzett, hasznos tudással rendelkező fiatalok kerüljenek ki a szakképzésből és kapjanak állást a gazdaságban.

Az EU-s válaszadók 86% szerint a szakképzés keretében olyan készségeket lehet elsajátítani amelyekre a munkáltatóknak szükségük van, a magyaroknak csak a 77%-a ért egyet ezzel. A magyar, szakképző iskolát végzett válaszadók 88%-a teljesen elégedett az általános készségek fejlesztésével, az EU-s válaszadóknak 89%-a. A szakmához kapcsolódó készségek fejlesztésével a megkérdezett magyar, szakképző iskolát végzettek 86%-a elégedett. Az oktatás minőségével való elégedettség is közel azonos a magyar és az EU-s megkérdezettek körében (88%, 87%).

Ezek az eredmények azt tükrözik, hogy a szakképzés színvonalát jónak ítélik meg a magyar válaszadók. A szakképzés gimnáziumokhoz képest kedvezőtlenebb társadalmi megítélésének okát tehát nem a szakképző intézményekben folyó oktatás gyengébb színvonalában jelölik meg, hanem a szakképzés, a szakmatanulás alacsonyabb presztízsében, ami több tényezőre vezethető vissza. A diplomás bérekhez képest alacsonyabb bérek, a diploma sokszor indokolatlan felülértékelése a közvéleményben, a kétkezi munka alacsony társadalmi elismertsége, a munkaerő-piaci igényekre, a munkaadói elvárásokra történő felkészítés hiányosságai mind-mind szerepet játszanak a szakképzés kedvezőtlen társadalmi megítélésében. Ezekre az okokra világitanak rá az alábbi válaszok is:

- Azzal az állítással, hogy az emberek a szakképzésben olyan készségeket tanulnak, amelyekre Magyarországon a munkaadóknak szükségük van, a magyar válaszadók
- 77%-a (ebből a szakképzésben végzettek 79%-a) ért egyet, míg az EU-s válaszadóknak 86%-a. Egyáltalán nem, ill. inkább nem ért egyet az állítással a magyar

válaszadók 20%-a (ebből a szakképzésben végzetek 19%-a), míg az EU-s válaszadóknak csak 9%-a.

- Azzal az állítással, hogy a szakképzés jól fizetett állásokhoz vezet, a magyar válaszadók 54%-a (ebből a szakképzésben végzetek 52%-a) ért egyet, míg az EU-s válaszadóknak 61%-a. Egyáltalán nem, ill. inkább nem ért egyet az állítással a magyar válaszadók 43%-a (ebből a szakképzésben végzetek 45%-a), míg az EU-s válaszadóknak csak 32%-a.
- Azzal az állítással, hogy a szakképzés olyan állásokhoz vezet, amelyeket nagy tisztelet övez Magyarországon, a magyar válaszadók 46%-a (ebből a szakképzésben végzetek 46%-a) ért egyet, míg az EU-s válaszadóknak 60%-a. Egyáltalán nem, ill. inkább nem ért egyet az állítással a magyar válaszadók 51%-a (ebből a szakképzésben végzetek 52%-a), míg az EU-s válaszadóknak csak 33%-a.
- Azzal az állítással, hogy a szakképzés lehetővé teszi, hogy az ember gyorsan állást találjon az oklevél vagy bizonyítvány megszerzése után, a magyar válaszadók 62%-a (ebből a szakképzésben végzetek 64%-a) ért egyet, míg az EU-s válaszadóknak 67%-a. Egyáltalán nem, ill. inkább nem ért egyet az állítással a magyar válaszadók 36%-a (ebből a szakképzésben végzetek 35%-a), míg az EU-s válaszadóknak csak 26%-a.
- Az egyes iskolatípusok, képzési rendszerek átjárhatóságát a magyar válaszadók kedvezőtlenebbnek ítélik meg, mint az EU-s válaszadók. Bonyolultnak tartja a szakképzésről a gimnáziumi oktatásra való átváltást a magyar válaszadók 50%-a (a szakközépiskolát végzetek 53%-a), míg az EU-s válaszadók 41%-a tartja ezt bonyolultnak.

A válaszokból az látszik, hogy a szakképzésben résztvevők valamennyi területen elégedettebbek az oktatás minőségével, mint a gimnáziumi képzésben résztvevők.

Ennek több oka is lehet:

- jól működik a pályaorientáció, a tanulók elképzelésüknek, képességeiknek megfelelő szakterületet választottak, így az nem okozott később csalódást
- a szakképzés folyamatos fejlesztése eredményes, az átszervezések, fenntartó változások nem okoznak problémát a mindennapi oktatási tevékenységben
- a gimnáziumokban nagyobb számban vannak a jó tanulmányi eredményeket elérő, ambiciózusabb, karrier centrikusabb tanulók, akik kritikusabban szemlélik az oktatási intézmények teljesítményét, magasabbak az elvárásaik.

A szakképző intézményből a gimnáziumba való átiratkozás az eltérő tantervek miatt – különösen az utóbbi években - már az alsóbb évfolyamokon is komoly problémát jelent, a felsőbb évfolyamokon pedig gyakorlatilag átjárhatatlan a rendszer az iskolatípusok között. A kötelező közismereti tartalmak (4 érettségi tárgy) vonatkozásában a követelmények azonosak. A nehéz átjárhatóság a fennmaradó órakeret eltérő tartalma miatt valós. A szakmacsoporton, ágazaton belüli szakmaváltásokat a 2000-es évektől segítette a szakmacsoportos közös alapozásra irányuló, majd 2012-től az ágazati közös tartalom elsajátítására irányuló négy évfolyamos szakközépiskolai képzés bevezetése. A szakmacsoportos alapozó képzést nyújtó szakközépiskolából, a 2+2 évfolyamos szakiskolából az oda-vissza történő átjárhatóságot, sőt még a gimnáziumba/gimnáziumból történő átjárhatóságát is lehetővé tette a kerettanterv, mivel e középiskolák első két évfolyamán közel azonos volt a tantárgyi struktúra. A közismereti tantárgyak elsajátítására irányuló 2 évfolyamot, majd ezt követően a 2 szakképző évfolyamot magába foglaló szakiskolai képzést felváltotta a közismereti és szakmai tantárgyakat párhuzamosan oktató 3 évfolyamos szakiskola. Majd 2012-től az ágazati szakközépiskolák bevezetése nem egyszerűsítette az átjárhatóságot. Ugyanakkor az osztályozóvizsgák, különbözeti vizsgák rendszere lehetővé teszi a tantárgyak és tananyagtartalmak pótlását, ami

nagy többletterhet ró az iskolatípust váltó diákra, és legfeljebb a képzési idő első harmadában, felében ad erre reálisan lehetőséget. A képzési rendszerek elméletileg átjárhatóak, a gyakorlatban azonban ez nem működik igazán. Egyrészt a tanulók nehezen szakadnak ki a megszokott közösségből, másrészt a tanulmányok előrehaladásával a két intézménytípus eltérő tanulmányi területei már nehezen pótolhatóak, inkább csak évvessztéssel lehetséges az intézményváltás.

A legjellemzőbb „átjárás” az érettségit adó gimnáziumból vagy szakköznevelőből - gyenge tanulmányi eredmények esetén - az érettségit nem követelő szakképzési formák felé irányul.

A középiskolai tanulmányok alatt fejlesztendő készségek közül a magyar válaszadók leginkább az idegen nyelvi kommunikációról állapították meg, hogy nem fejlődött kellőképpen (48% válaszolta ezt, viszont nagy a különbség a gimnáziumban és a szakképző iskolában végzettek véleménye között: a gimnáziumban végzetteknek csak 34%-a érzi így, ami alacsonyabb az EU-s 39%-nál, a szakképzésben végzetteknek viszont az 58%-a.

A gimnáziumi oktatásban résztvevő magyar válaszadók 69%-a gondolja úgy, hogy oktatása felkészíti a másokkal történő együttműködésre, az EU-s átlag 81%. Ugyanakkor a szakképzésben résztvevőknél az EU-s átlagot is meghaladó arányban, 85%-ban nyilatkoztak úgy, hogy a másokkal történő együttműködésre felkészítést kaptak.

Ezekből a válaszokból is látszik, hogy a magyar szakképzés elsősorban a munkába állásra készít fel, a felsőoktatásba való továbbtanulás lehetősége legfeljebb szakirányban reális lehetőség a szakképzésben végzettek számára. A szakképzés követelményei között hangsúlyt kapnak a társas kompetenciák. Míg a gimnáziumban az egyén fejlődése van a fókusz pontban és csak néhány tantárgy fordít figyelmet az együttműködésre.

Az elhelyezkedési lehetőségeket kedvezően ítélik meg, ez összefügg a szakképzett munkaerő iránti egyre növekvő munkaerőhiánnyal.

A szakképzés gyenge pontja az idegen nyelv elsajátíttatása, ami esetenként a szakma színvonalas gyakorlását, és a továbbtanulást is akadályozza.

Ugyanakkor a szakképző iskolákban – valószínűleg a gyakorlati tevékenységek miatt – jobban felkészítenek a csoportban végzett munkára, együttműködésre.

A szakképző intézményeknek tehát látszanak az erősségeik és a gyengeségeik is, ezek ismeretében szükséges a szerkezeti és tartalmi fejlesztés a szakképzésben.

Ezek a válaszok mutatják, hogy az egyébként eredményes, és elégedettséget kiváltó szakképzés bizonyos, jellemzően elméleti területeken (tudományos elméleti megközelítések tanulmányozása, idegen nyelv oktatása, általános társadalomismeret, filozófiai-kritikai gondolkodás, stb.) nem tudja felvenni a versenyt a gimnáziumokkal, az ehhez szükséges időt elveszi a szakmai ismeretek oktatása. Mindent egyszerre nem lehet megtanítani.

5. Eredmények és eredményesség: Hogyan javítja a szakképzés a foglalkoztatási, oktatási és képzési kilátásokat; milyen hatást gyakorol a gazdaságra és a társadalomra? *Releváns kérdések: D15d; D15f*

A legmagasabb tanulmányok elvégzése után a munkába állás kérdésében 32% (EU28:27%) jelezte, hogy gondot okozott és 65%-nak (EU28:68%) nem okozott problémát.

Igazolni látszik az a tény, hogy a szakképzettséggel rendelkezők talán hamarabb találnak munkahelyet.

A fő tanulmányok befejezése után a magyar válaszolók 42%-a (a szakképzésben végzetek 43%-a) kevesebb, mint egy hónap alatt hosszú távú munkát talált, ez az arány az EU-s megkérdezettek körében jóval kisebb, 29%.

Arra a kérdésre, hogy aki középiskolai tanulmányait (14-18 éves korban) szakképzés keretében folytatta könnyebben vagy nehezebben talál munkát tanulmányai befejezése után, mint az, aki középiskolai tanulmányait gimnáziumi oktatás keretében végezte, a magyar válaszadók 65%-a, a szakképzésben végzetek 72%-al igennel válaszolt, míg az EU-s megkérdezettek 59%-a nyilatkozott így.

Ugyanakkor a szakképzést követően a tanulmányok folytatását felsőoktatásban, például egyetemen nehéznek találta a magyar megkérdezettek 40%-a, ami jóval magasabb arány, mint az EU-s megkérdezettek 31%-os átlaga.

Arra a kérdésre, hogy a magyar kormánynek a gimnáziumi oktatásba vagy a szakképzésbe való befektetést kellene előnyben részesítenie, jelentős véleménykülönbség van a magyar és az EU-s megkérdezettek között. Magyarországon a szakképzésbe való befektetést támogatta a megkérdezett személyek 71%-a, míg az EU-s megkérdezetteknek csak a 49%-a, akik inkább a gimnáziumi oktatásba való befektetést javasolnák.

A kérdésből nem tudjuk, hogy a gimnáziumban végzetek közül ki tanult tovább, akár a szakképzésben, akár a felsőoktatásban, ez árnyalhatná a képet, ugyanis a tapasztalatok szerint a gimnáziumi érettségi önmagában csak kevés munkakör betöltésére alkalmas. Ezek elsősorban olyan munkakörök, melyek bizonyos iskolázottságot igényelnek ugyan, de inkább csak az általános intelligencia, esetleg bizonyos szintű idegen-nyelv ismeret szükségessége miatt, különben gyorsan, pár nap alatt megtanulható tevékenységek. Az ilyen munkakörök betöltését többnyire csak rövid távra tervezik a fiatalok és jelentős a fluktuáció.

A szakképzés társadalmi hatása, ezen belül elsősorban a foglalkoztatásra gyakorolt hatása mindenképpen kedvező. Korábban a megszerzett szakképesítés időállóbb volt, a szakmai ismeretek kevésbé évültek el. Az utóbbi években ez változott, és miután ennek társadalmi és egyéni felismerése is megtörtént – bár ez még nem befejezett folyamat -, az oktatásra gyakorolt hatása abban nyilvánul meg, hogy folyamatosan növekszik az igény a szakmai továbbképzésekre, illetve a további szakképzettségek megszerzésére. Ezt a folyamatot az iskolai rendszeren belül megszerezhető második szakképesítés ingyenessé tétele társadalmi szinten jelentősen elősegíti.

A továbblépés iránya a szakképzett rétegek szakmai továbbképzésének kiterjesztése lehet, ugyanis a folyamatos technológiaváltás, illetve az IT előtérbe kerülése miatt a szakmai továbbképzések rendszerének fejlesztése mindenképpen szükséges.

A magyar szakképzés a foglalkoztatási, oktatási és képzési kilátásokat szélesíti és a gazdasági és a társadalmi igényeket folyamatosan figyeli és annak kielégítéséről gondoskodik.

Az érzékelhető, hogy sajnos a rendszer eltolódott a gimnáziumok irányába. A diákok 41 százaléka jár gimnáziumba, szakközépiskolába ugyanannyian, szakiskolába pedig 18 százalékuk.

A gimnáziumokban vannak olyan osztályok, ahol a tanulók nyolcadikos átlaga csupán 2,5. Ilyen eredményekkel viszont lehetetlen továbbtanulni. Rosszabb esetben kettes-hármas érdemjeggyel ugyan elvégzi a tanuló a gimnáziumot, leérettségizik, de ott áll szakma és munka nélkül, sehová nem veszik fel dolgozni. „Kénytelen” lesz szakmát tanulni, ami sokkal nehezebb ekkor, mint ha már kilencedik osztályban kezdte volna el. Ez a diáknak sorozatos kudarc. A vége tulajdonképpen ugyanaz, szakma és érettségi van a kezében, de így egy nehezített pályán szerezte meg.

6. Fő következtetések és további kutatási szükségletek

A közvélemény-kutatás a szakképzés olyan területeit érinti, amelyek tudatában a szabályozást finomítani, a valós élettel jobban lehet összehangolni.. Jól érzékelhető, hogy a legjobb ösztönzés a fiatalok számára a leendő munkahely, a tevékenységi kör, a szakmai elvárások nyílt bemutatása.

A szakképzéssel kapcsolatos kutatások október végén zárulnak, mint ahogy a bevezetőben ez szerepel. Ezek eredményei segíteni fogják a döntéseket és a fejlesztések irányainak meghatározását is.

A Cedefop által végzett közvélemény-kutatás kiemelt jelentőségű a 28 tagország nemzeti sajátosságainak az összehasonlítása tekintetében úgy, hogy látható legyen egy közös fejlődési pálya. A nagyobb léptékű és mélyebb magyarázat érdekében a következő közvélemény kutatás előtt az elkészült kérdőív tervet szükséges lenne véleményeztetni a tagországokkal, majd ezt követően véglegesíteni. Célszerű lenne a kérdőív elején megkérdezni a kérdőívet kitöltő korát, mert akkor realisabb lenne a nemzeti szintű véleményezés.